

HEIDEGGER I SZTUKA

WSTĘP

Red. Bogusław JASIŃSKI

Przedstawiamy poniżej teksty, dla których inspiracją było heideggerowskie czytanie sztuki. Nie tylko jednak w perspektywie jego rozprawy pt. *Źródło dzieła sztuki*, lecz także uwzględniające całą jego filozofię. A zatem tropić będziemy również wszelkie możliwe implikacje estetyczne wynikające z badań tego filozofa nad metafizyką, teorią poznania czy też teorią bytu. Krótko mówiąc, interesuje nas nie tylko to, co on sam *explicite* powiedział i napisał na temat sztuki, lecz także to, co mógł lub też co powinien powiedzieć, wychodząc od najogólniejszych refleksji filozoficznych.

Najbardziej jednak interesującym wątkiem dla współczesnego krytyka i artysty powinna być refleksja nad samym statusem przedmiotu artystycznego. Jeśli bowiem jest tak, że dzieło sztuki o tyle tylko jest dziełem, o ile tak o nim stanowi sam twórca, to w takim razie konstatacja ta być może otwiera perspektywę na taką estetykę, która rezygnując z przedmiotowego i statycznego traktowania sztuki, może być w stanie oddać mową dyskursywną zarówno współczesny performance, jak i w ogóle wszelkie manifestacje sztuki efemerycznej. Niewątpliwie kusząca to perspektywa i warta zastanowienia się. Tylko czy ktoś w ogóle może jej sprostać?

Czymże bowiem są owe słynne buty van Gogha, które opisuje Heidegger w *Źródle dzieła sztuki*? Bo przecież nie tylko określonym rysunkiem, znacznym formą i barwą, ale całą historią, która wpisuje się w sam przedmiot. Heidegger emfaticznie zatem pisze o trudzie prostej chłopki, która codziennie wyrusza w pole, by zapewnić pożywienie dla rodziny, o prawdzie, która jest wcielona w przekrzywione i zabłocone cholewki jej butów, itd., itd. Tak oto pewna *stary*, jako żywo nieplastyczna, staje się przedmiotem dzieła plastycznego. Czyż to nie przypomina zabiegów współczesnych conceptualistów? Czymże zatem staje się samo dzieło sztuki: czy tylko tym, co widzimy, czy też tym, co o nim wiemy lub co o nim myślimy? Niewątpliwie są to fascynujące zagadnienia, które – prawdopodobnie – w takim kształcie umknęły badaczom myśli Heideggera.

Blok materiałów heideggerowskich został wzbogacony nowym tłumaczeniem tekstu *Źródła dzieła sztuki*, które jest dystrybuowane wraz z czasopiśmie *Sztuka i Dokumentacja* nr 24. W tekstach zawartych w numerze zostały podjęte wątki *stricte* estetyczne, wprowadzające w całą filozofię Heideggera, tak aby na jej tle wyraźniej zarysować kwestie estetyczne.

